

## OPINIE

## KOMITET REGIONÓW

INTERACTIO – POSIEDZENIE ZDALNE – 142. SESJA PLENARNA KR-U, 3.2.2021–5.2.2021

**Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności**

(2021/C 106/02)

<b>Sprawozdawca:</b>	Csaba BORBOLY (RO/EPL), przewodniczący rady okręgu Harghita
<b>Dokumenty źródłowe:</b>	Komunikat „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności” COM(2020) 274 final Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności COM(2020) 275 final

**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

**Główne przesłania**

- Opowiada się za uznaniem i respektowaniem kluczowej roli władz lokalnych i regionalnych oraz państw członkowskich w głównych strategiach politycznych UE, a także w dziedzinie umiejętności, jako właścicieli odpowiedniej infrastruktury, jako beneficjentów funduszy UE oraz wsparcia krajowego i regionalnego, a także jako głównych kanałów dostępu do społeczności lokalnych i regionalnych. Jednocześnie ubolewa nad brakiem uznania tej roli w obecnym komunikacie Komisji Europejskiej.
- Podkreśla potrzebę informowania pracowników energochłonnych sektorów o wyzwaniach i możliwościach kryjących się w transformacji cyfrowej i ekologicznej oraz odpowiedniego towarzyszenia im w tych procesach.
- Z zainteresowaniem przyjmuje zainicjowanie europejskiego paktu promującego wspólne działania mające na celu maksymalizację wpływu inwestycji na podnoszenie istniejących umiejętności (doskonalenie zawodowe) i szkolenie w zakresie nowych umiejętności (przekwalifikowanie). Władze lokalne i regionalne powinny być zaangażowane w te działania w celu nawiązania współpracy i wyraźnego promowania szkoleń wszystkich osób w wieku produkcyjnym w całej Unii Europejskiej.
- Sugeruje, że regionalne strategie terytorialne i paktów dotyczące Zielonego Ładu powinny odnosić się do polityki w zakresie umiejętności i do inwestycji, których potrzebuje dany region. Istnieje również potrzeba lepszego zrozumienia regionalnych potrzeb i możliwości w zakresie umiejętności, analizowanych dla każdego sektora, ze szczególnym uwzględnieniem technologii niskoemisyjnych i zrównoważonego rozwoju, przede wszystkim w przemyśle motoryzacyjnym, sektorach budownictwa, usług budowlanych, projektowania i twórczości, w przemyśle farmaceutycznym, ICT i sektorze spożywczym.
- Podkreśla, że w większości państw członkowskich władze lokalne i regionalne odgrywają ważną rolę w finansowaniu edukacji i opracowywaniu strategii politycznych związanych z umiejętnościami. Komisja powinna podjąć wysiłki w celu nawiązania bezpośrednich kontaktów z władzami lokalnymi i regionalnymi zainteresowanymi szybszym zapewnieniem funduszy UE w formie projektów pilotażowych, opracowywaniem lokalnych i regionalnych strategii i planów działania oraz zwiększonym finansowaniem nowych inicjatyw, tak aby możliwe było prowadzenie działań, nawet jeśli w perspektywie średnioterminowej nie zawarto umów o partnerstwie.

6. Zauważa, że podczas obecnej pandemii większość systemów kształcenia szybko i elastycznie zareagowała na nowe wyzwania, a niektóre państwa członkowskie znacznie przyspieszyły cyfryzację edukacji. Choć regiony mogą pochwalić się rzeczywistymi sukcesami, Komitet Regionów proponuje, by skupić się na:

- a) równym dostępie do nowych form kształcenia i szkolenia, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji,
- b) zniesieniu przeszkód w dziedzinie praw językowych, w tym praw językowych mniejszości etnicznych i osób niesłyszących oraz osób niedosłyszących posługujących się językiem migowym,
- c) zapewnieniu pozytywnego wpływu nowych inicjatyw i form kształcenia na powszechny dostęp do kształcenia i szkolenia poprzez zmniejszenie przepaści cyfrowej i braku dostępności w celu zagwarantowania pełnego dostępu wszystkich osób, niezależnie od miejsca, w którym się znajdują, do narzędzi opartych na współpracy,
- d) promowaniu łączności cyfrowej, w szczególności na obszarach o niskiej gęstości zaludnienia, w tym materiałów i narzędzi technologicznych i edukacyjnych ułatwiających dostęp do edukacji cyfrowej.

7. Przypomina, że wytyczne Komisji Europejskiej z 17 września w sprawie wdrażania krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności w ramach „Next Generation EU” obejmują jako jedną z głównych osi inicjatywę przewodnią w dziedzinie zmiany i podnoszenia kwalifikacji, a także dostosowanie systemów edukacji w celu wspierania umiejętności cyfrowych oraz kształcenia i szkolenia zawodowego w każdym wieku, co oznacza nową perspektywę finansową dla państw członkowskich, a tym samym dla władz regionalnych i lokalnych.

### Zalecenia dotyczące polityki

8. Zauważa, że władze lokalne i regionalne stoją przed nowymi wyzwaniami, zwłaszcza związanymi z pandemią COVID-19. Jednak w odpowiedzi na te wyzwania każdego dnia pojawia się także wiele nowych inicjatyw. Najbardziej widocznymi przykładami są cyfryzacja edukacji i lokalnych przedsiębiorstw. Komisja powinna rozważyć utworzenie europejskiej platformy skupiającej wybrane najlepsze praktyki, która byłaby dostępna dla władz lokalnych i regionalnych i wspierałaby opracowywanie strategii i planów działania w zakresie przystosowania i odporności, inspirować do podejmowania nowych inicjatyw lokalnych i regionalnych. Komitet i jego członkinie i członkowie z zadowoleniem przyjąłby i poparli tego rodzaju inicjatywy.

9. Podkreśla, że kształcenie zawodowe i edukacja techniczna wymagają praktyki i są w większości powiązane z miejscami i placówkami edukacyjnymi, znacznie bardziej niż umiejętności cyfrowe, językowe i inne miękkie umiejętności. Powinniśmy zacząć określać najlepsze praktyki w niektórych regionach, które mogą być inspiracją do podejmowania nowych inicjatyw w innych regionach.

10. Zwraca się do Komisji o dokonanie przeglądu podejścia przedstawionego w komunikacie i o uwzględnienie kluczowej roli władz lokalnych i regionalnych we wspieraniu i rozwijaniu infrastruktury związanej z umiejętnościami w większości państw członkowskich, ponieważ posiadają one kluczowe kompetencje w zakresie polityki kształcenia i szkolenia oraz odgrywają ważną rolę w polityce dotyczącej młodzieży i zatrudnienia.

11. Zwraca uwagę, że kryzysy takie jak pandemia COVID-19 niszczą systemy edukacji i szkoleń oraz często prowadzą do okresu wysokiego bezrobocia i niepewności ekonomicznej. Jednocześnie, oprócz zmian na rynku pracy wynikających z transformacji ekologicznej i cyfrowej osoby dorosłe o niskich kwalifikacjach potrzebują pilnego wsparcia, aby wejść na rynek pracy lub pozostać na nim<sup>(1)</sup>. W związku z tym bardzo potrzebne są proponowane inicjatywy w zakresie umiejętności oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, tak aby zapewnić wdrożenie pierwszej zasady Europejskiego filaru praw socjalnych dotyczącej prawa do wysokiej jakości edukacji włączającej, szkoleń i uczenia się przez całe życie.

<sup>(1)</sup> Według CEDEFOP w 2016 r. 23% osób w wieku 25–64 lat w UE miało niski poziom wykształcenia na poziomie lub poniżej poziomu wykształcenia średniego I stopnia (ISCED 2) ([https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20\(53.1%25\)](https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20(53.1%25).)).

12. Oczekuje na zbliżające się zatwierdzenie przez unijnych ministrów edukacji deklaracji z Osnabrück w celu unowocześnień europejskiego kształcenia i szkolenia zawodowego oraz pogłębienia współpracy transgranicznej w ramach europejskiego obszaru edukacji<sup>(2)</sup>, a także jako środka wzmocnienia dobrowolnego charakteru zalecenia. Podkreśla w związku z tym, że władze lokalne i regionalne muszą być w pełni zaangażowane w opracowywanie i wdrażanie krajowych strategii dotyczących polityki kształcenia dorosłych.

13. Podkreśla w świetle kryzysu związanego z COVID-19 potrzebę udoskonalenia cyfrowych rozwiązań szkoleniowych i uczenia się na odległość również w odniesieniu do kształcenia i szkolenia zawodowego oraz, w odpowiednich przypadkach, poprawy monitorowania losów absolwentów takiego kształcenia, bez tworzenia zbędnych obciążeń administracyjnych. Wskazuje ponadto na potrzebę zwiększenia atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego oraz zapewnienia spójności i synergii między tym sektorem a ogólnym systemem edukacji. Ponadto KR wzywa do dokonania przeglądu europejskich ram jakości i skuteczności programów przygotowania zawodowego w celu zapewnienia wysokiej jakości, zróżnicowanego i dostosowanego do potrzeb przyuczania do zawodu. Podkreśla także znaczenie równego dostępu i prawa wszystkich pracowników do szkoleń.

14. Zauważa, że sytuacja znacznie się różni w całej UE i że jest to jedno z głównych wyzwań podczas opracowywania i wdrażania nowych norm i praktyk w dziedzinie kształcenia i szkolenia. Te dysproporcje regionalne powstają w wyniku luki kompetencyjnej i niedopasowania umiejętności w UE i prawdopodobnie pogłębią się, jeżeli polityka lokalna i regionalna nie zostanie odpowiednio opracowana i sfinansowana. Komitet ponawia więc swój postulat, by podczas oceny postępów we wdrażaniu Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności i polityki kształcenia i szkolenia zawodowego skoncentrowano się bardziej na regionach.

15. Jest zdania, że każda interwencja polityczna musi być zgodna z kontekstem regionalnym, a uniwersalne podejście nie jest skuteczne. W polityce lokalnej i regionalnej należy odpowiednio dostosować rozwiązania.

16. Zwraca uwagę, że należy zająć się kwestią dostępu osób wykluczonych społecznie lub w trudnej sytuacji socjalnej do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia, aby zagwarantować, że w żadnym z państw członkowskich nie będzie przeszkód w równym dostępie.

17. Opowiada się za szybszym utworzeniem europejskiego obszaru edukacji w celu zagwarantowania wszystkim wysokiej jakości kształcenia. UE powinna promować, wspierać i uzupełniać współpracę i wymianę między systemami kształcenia i różnymi programami nauczania w zależności od potrzeb obywateli w ramach podziału kompetencji oraz z poszanowaniem zasady pomocniczości i zakazu harmonizacji.

18. Podkreśla, że istnieje ryzyko, iż transformacja ekologiczna i pandemia będą miały bardziej negatywny wpływ na mniejszości, kobiety, dzieci, nastolatków, młodzież i osoby ze społeczności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, zwłaszcza w regionach oddalonych, słabo zaludnionych lub górskich, gdzie ludność napotyka większe bariery i trudności w dostępie do wysokiej jakości szkoleń i edukacji. Kwestie te należy rozwiązywać w sposób oparty na dowodach i uwzględniający szczególne potrzeby tych grup we wszystkich regionach. W związku z tym proponuje uwzględnienie osób z niepełnosprawnościami jako jednej z grup szczególnie narażonej na opisane wyżej problemy.

19. Biorąc pod uwagę znaczenie nowych umiejętności STEM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka) dla wsparcia dwojakiej transformacji, powinny być one dostępne we wszystkich regionach, na wszystkich poziomach kształcenia, przy zachowaniu równowagi płci. Istotne jest uczulenie osób młodych znajdujących się w ostatnim cyklu nauki w szkole średniej, w chwili wyboru ścieżki kariery zawodowej, na wagę tych dziedzin na przyszłym rynku pracy i na szanse, jakie stwarzają one dla przyszłych pracowników. Celem jest ukierunkowanie przyszłych szkoleń i kształcenia na te sektory z uwzględnieniem praw językowych i możliwości nabycia tych nowych umiejętności przez wszystkie pokolenia i grupy.

20. Zwraca uwagę, że w celu ożywienia inicjatyw lokalnych i regionalnych trzeba nadać priorytet uczelniom publicznym, a inwestycje publiczne i prywatne powinny sprzyjać nowym możliwościom związanym z umiejętnościami. Jednocześnie badania lokalne i regionalne w tej dziedzinie powinny koncentrować się na przyswajaniu nowych umiejętności we wszystkich regionach Europy.

21. Zaznacza, że współpraca europejska w zakresie umiejętności i szkolenia zawodowego powinna skupiać się na kwestiach lokalnych i regionalnych, ukierunkowanych na władze lokalne i regionalne oraz na ustabilizowanie dostępu do szkół i organizatorów szkoleń. Takie platformy nie powinny koncentrować się wyłącznie na państwach członkowskich i państwach biorących w nich udział.

<sup>(2)</sup> <https://www.eu2020.de/eu2020-en/news/article/eu-education-ministers-karliczek-osnabrueck/2384182>

22. Uważa za bardzo pozytywne, że program na rzecz umiejętności obejmuje w ramach działania 7 promowanie możliwości biznesowych oferowanych przez gospodarkę społeczną, takich jak pomoc społecznościom lokalnym, zawieranie lokalnych porozumień ekologicznych i aktywizacja słabszych grup społecznych. W związku z tym zaleca większe zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w przygotowanie planu działania na rzecz gospodarki społecznej zapowiedzianego przez Komisję Europejską na 2021 r.

23. Sądzi, że unijny program kształcenia Erasmus+ ma duże znaczenie przy zdobywaniu umiejętności międzykulturowych i wielojęzycznych. Ze względu na pandemię istnieje ryzyko, że wielu studentów, uczniów i praktykantów nie będzie mogło skorzystać z tej możliwości. W związku z tym należy znaleźć szybkie rozwiązania dostosowane do nowych okoliczności, tak aby można było nadal realizować cele programu Erasmus+, a jednocześnie wspierać z myślą o włączeniu społecznym studentów, uczniów i praktykantów, którzy jeszcze nie korzystali w równym stopniu z możliwości tego programu.

24. Zauważa, że pandemia, Zielony Ład i cyfryzacja są głównymi motorami przemian w gospodarce europejskiej. Zmiany są pożądane, jeśli chodzi o ukierunkowane skutki dla środowiska i dla przyszłości europejskiego rozwoju gospodarczego. W nowej erze ekologicznego i cyfrowego wzrostu gospodarczego pracownicy muszą mieć dostęp do nowych umiejętności, aby budować odporność z uwzględnieniem powstających i rozwijających się sektorów, tak aby można było rozwiązać problem niedopasowania umiejętności. Pracowników należy wspierać poprzez ukierunkowane i dostosowane do potrzeb doradztwo w miejscu pracy. Osoby poszukujące nowych możliwości zatrudnienia są najbardziej otwarte na zdobywanie nowych umiejętności. Jednocześnie przedsiębiorstwa powinny otrzymywać wsparcie w zakresie doradztwa szkoleniowego dla swoich pracowników.

25. Zwraca uwagę na potrzebę osiągnięcia masy krytycznej w zakresie finansowania oraz wsparcia na rzecz odbudowy, budowania odporności i nowych umiejętności związanych z kształceniem i szkoleniem we wszystkich regionach, włączając w to szkolenie nauczycieli i instruktorów we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach kształcenia. W związku z tym nalega, aby nie zmniejszać budżetu tych programów UE, które bezpośrednio inwestują w edukację i umiejętności, zwłaszcza programów Erasmus+ i EFS+.

26. Zaznacza, że w szybko cyfryzującym się świecie edukacji i szkoleń nauczyciele, instruktorzy, studenci i uczniowie potrzebują nowych umiejętności operacyjnych i związanych z komputerami, a jednocześnie umiejętności behawioralnych odnoszących się do sprawności w zakresie technologii informacyjnych, cyfrowych i medialnych<sup>(3)</sup>. Regiony i miasta powinny, w oparciu o politykę lokalną i regionalną, opracować dowody wykazujące, czy nauczyciele i instruktorzy posiadają niezbędne umiejętności i dostosowali się do nowej sytuacji. W wypadku wystąpienia wąskich gardeł i niedopasowania należy znaleźć dostosowane i skoordynowane rozwiązania w zakresie programów szkolenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

27. Podziela pogląd, że w przyszłym programie „Horyzont Europa” musimy zobaczyć wyniki opartych na dowodach badań stosowanych w zakresie identyfikacji nowych umiejętności, metod nauczania w formie cyfrowej online, oferowania podstawowego zestawu umiejętności wszystkim osobom, w tym mniejszościom językowym, grupom etnicznym i grupom marginalizowanym, a także w zakresie wielopoziomowego zarządzania obszarami polityki związanymi z umiejętnościami przy aktywnym udziale władz lokalnych i regionalnych.

28. Uważa, że partnerstwa lokalne i regionalne, w skład których wchodzi władze lokalne i regionalne, grupy eksperckie, przedstawiciele pracodawców, organizatorzy kształcenia i szkolenia, mogą prowadzić do lepszego zrozumienia sposobu, w jaki nabywanie umiejętności w regionie funkcjonuje możliwie najskuteczniej i najszybciej. Partnerstwa takie mogą służyć jako siła napędowa zmian lokalnych i regionalnych w tym zakresie poprzez budowanie wiedzy, zrozumienia i zaufania, a także dzięki zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Bruksela, dnia 5 lutego 2021 r.

Apostolos TZITIKOSTAS

Przewodniczący  
Europejskiego Komitetu Regionów

<sup>(3)</sup> JRC Technical Notes: „Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding” [Określić kompetencje cyfrowe: w kierunku koncepcyjnego zrozumienia], Kirsti Ala-Mutka ([https://www.researchgate.net/publication/340375234\\_Mapping\\_Digital\\_Competence\\_Towards\\_a\\_Conceptual\\_Understanding](https://www.researchgate.net/publication/340375234_Mapping_Digital_Competence_Towards_a_Conceptual_Understanding)).